

Отже, чинність цього спадкового договору цілком іншого характеру, ніж вітчизняного, предметом якого слугує підстава конкретного речового права (а саме права власності).

- по-четверте, не зважаючи на те, що закон у ст. 1217 цілком відкидає його як один з видів спадкування, тим не менш, не дивлячись на особливий зобов'язальний характер спадкового договору, бачиться все ж вірним закріплення цього інституту, як тісно пов'язаного з відносинами з приводу посмертного переходу майна, саме в системі спадкового права;

по-п'яте, вдосконалення законодавчого регулювання відносин, що виникають зі спадкового договору, в подальшому потребуватиме розвитку, який безсумнівно викличе практична діяльність правозастосувальних органів (суду, нотаріату). Звичайно не стоятиме осторонь від цього процесу і наука цивільного права, перед якою постане питання вирішення багатьох нагальних доктринальних проблем даного цікавого інституту.

Прилепа Віктор Вадимович,

ліцеїст юридичного ліцею імені Ярослава Кондратьєва НАВС *Педагогічний керівник*: викладач правознавства юридичного ліцею імені Ярослава Кондратьєва НАВС **Скрилова Н.Л.**

ПРОБЛЕМИ ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ В УКРАЇНІ

Вже багато років в науці дискутується проблема відшкодування моральної шкоди. Під моральною шкодою розуміються втрати немайнового характеру внаслідок моральних чи фізичних страждань, завданих фізичній чи юридичній особі незаконними діями або бездіяльністю інших осіб.

Питання відшкодування моральної шкоди актуальна в наш час тим, що «моральна шкода» є явищем новим і недостатньо вивченим та дослідженим, а тому викликає нині зацікавлення та і взагалі в наш час постало дуже багато випадків, коли громадяни звертаються з позовами до суду про відшкодування моральної шкоди.

У науці цивільного права в поглядах на поняття такої шкоди визначилося кілька тенденцій: одні науковці стверджують, що моральна шкода — це фізичні та моральні страждання особи, інші — що це не самі страждання, а зумовлені ними втрати немайнового характеру, деякі об'єднують у цьому понятті й самі страждання і їх негативні наслідки.

Чинне законодавство передбачає можливість застосування даного способу захисту цивільних прав як відшкодування моральної шкоди і щодо юридичних осіб (Цивільний кодекс України, Господарський

кодекс України, закони України: «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про режим іноземного інвестування», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про інформацію», «Про інформаційні агентства» та ін.).

Проблема визначення поняття моральної шкоди на сьогодні постає й у контексті такої шкоди зі збитками.

При цьому класична схема поділу форм шкоди повинна дещо трансформуватися і міститиме: майнову і немайнову. Складовими немайнової шкоди, в цьому випадку, відповідно будуть моральна шкода, психічна шкода, духовна шкода.

Щоб уникнути помилок при вирішенні зазначеного питання, Пленум Верховного суду України (із змінами і доповненнями, внесеними постановою Пленуму Верховного Суду України від 25 травня 2001 року N 5) закріпив певні критерії оцінки розміру відшкодування моральної (немайнової) шкоди.

Доволі специфічним суб'єктом на компенсацію моральної шкоди — є юридична особа. Деякі автори стверджують, що юридичній особі може бути заподіяно немайнової шкоди, котра полягатиме у погіршенні ділової репутації. Незважаючи на те, що моральна шкода є немайновою, відшкодування її здійснюється грошми або іншим майном, незалежно від майнової шкоди, яка підлягає відшкодуванню (чч. 3, 4 ст. 23 Цивільного кодексу України).

Інший спосіб відшкодування може полягати у наданні благ не речового, а іншого майнового характеру: безкоштовних путівок до лікувально-оздоровчих закладів (санаторії, будинки відпочинку), в туристичну подорож; виконання послуг чи робіт (ремонт жилого приміщення, перевезення, опублікування твору, автором якого є кредитор, перукарські, косметологічні, медичні послуги тощо), проведення рекламної кампанії за рахунок боржника та ін.

Суд має орієнтуватися на судову практику у відповідних категоріях справ, що склалася на момент вирішення спору. Розмір відшкодування моральної шкоди має бути не більше за достатній для розумного задоволення кредитора і не має призводити до його навіть неістотного збагачення.

Звичайно, оцінити в повному обсязі яку суму повинен виплатити кривдник, як саме необхідно розрахувати шкоду завдану душевними стражданнями повинен безпосередньо суддя, виходячи із обставин конкретної справи.

Нині позов про відшкодування моральної шкоди набуває все більшої популярності. Це свідчить про зростання правосвідомості, правової культури громадян - ще один крок до правової держави, у центрі уваги якої перебуває кожна окрема особа.